

ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

Leadership According to Sappurisa-dhamma of Administrators at Sub-District Administrative Organizations in Banphotphisai District, Nakhon Sawan Province

พระมหาสุพัฒน์ สิริวัฒนโณ (พັນธนูม)*

Phramahasuphat Sirivanno (Panthanuam)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

การศึกษครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การวิจัยเชิงสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 396 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้น สองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณี

* นิสิตหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 10 รูป/คน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านบุคคลโปรปัญญา ($\bar{X} = 3.83$) รองลงมา คือ ด้านธัมมปัญญา ($\bar{X} = 3.77$) ด้านอัตตปัญญา ($\bar{X} = 3.75$) ด้านปรีชาปัญญา ($\bar{X} = 3.67$) ด้านมัตตปัญญา ($\bar{X} = 3.61$) ด้านอัตถปัญญา ($\bar{X} = 3.57$) และด้านกาลัญญา ($\bar{X} = 3.54$) ตามลำดับ

2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3) ปัญหา อุปสรรค ต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า โครงการบางครั้งไม่ตรงต่อความต้องการของประชาชน การอนุรักษ์โบราณสถานที่ทำได้ยากเนื่องจากเป็นสถานที่อยู่ติดกับชุมชน ผู้บริหารมีเวลาในการพบปะประชาชนน้อย วันหยุดราชการเยอะ กิจกรรมน้อยและการทำงานยังไม่โปร่งใส เห็นแก่พวกพ้องทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่น และการทำงานสร้างปัญหาและเบียดเบียนแก่ประชาชน

ข้อเสนอแนะต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ผู้บริหารควรจัดหางบประมาณช่วยเหลือเร่งด่วนจากรัฐบาลเพื่อเสนอโครงการช่วยเหลือประชาชน มีนโยบายด้านการป้องกันสาธารณภัยที่ต่อเนื่องและมีการประชาสัมพันธ์เตือนภัยอย่างรวดเร็ว ควรมีการสำรวจความสุขของประชาชนและสถานที่

คุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชน ใส่ใจในเรื่องที่เป็นแนวทางมุ่งสู่เป้าหมายอย่างชัดเจนและให้การส่งเสริมพัฒนาชุมชนและให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ ควรแบ่งเวลาพบปะประชาชน จัดกิจกรรมให้พอเหมาะพอควรกับชุมชน เสียสละความสุขส่วนตนเพื่อความสุขส่วนรวม ควรมีการประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจในด้านสิทธิและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ทั่วถึงยิ่ง ๆ ขึ้นไปและทำงานโดยไม่สร้างปัญหาและเบียดเบียนประชาชน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำของผู้บริหาร, หลักสัปปุริสธรรม, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The objectives of this study were: 1) to study the leadership according to the Sappurisa-dhamma (virtues of a gentleman) of the administrators at Sub-District Administrative Organizations in Banphotphisai District, Nakhon Sawan Province, 2) to compare the opinion of the people toward the leadership according to the Sappurisa-dhamma of the administrators at Sub-District Administrative Organizations in Banphotphisai District, Nakhon Sawan Province by classifying on the personnel factors, and 3) to study problems, barriers, and suggestions for the leadership according to the Sappurisa-dhamma of the administrators at Sub-District Administrative Organizations in Banphotphisai District, Nakhon Sawan Province.

This Research was mixed methods, by quantitative research used survey Research. The sample of this study was 396 people in Sub-district Administrative Organizations in Banphotphisai District, Nakhon Sawan Province. The used tools for data collection were Questionnaires analyzed data were frequency, percentage, mean, standard deviation and hypothesis testing. To compare the opinions of the people toward the leadership of the administrators according to sappurisa-dhamma of Sub-district Administrative Organizations in Banphotphisai District, NakhonSawan Province. The used statistics was t-test in the case of two groups of variables and F – test using one- way analysis of variance (one way ANOVA). In the case of three differences, the comparison of the mean difference was paired with the least

significant difference methods (Least Significant Difference : LSD) and qualitative research, by in-depth interview with 10 key informants and using contextual content analysis techniques.

Results of the Research

1. Overall, the level of the leadership according to the Sappurisa-dhamma of the administrators at Sub-District Administrative Organizations in Banphotphisai District, Nakhon Sawan Province was at the high level ($\bar{X} = 3.66$). When considering each aspect, it was found that the Puggalannuta (knowing the different individuals) was at the highest level ($\bar{X} = 3.83$). Then, the Dhammannuta (knowing the cause) was $\bar{X} = 3.77$, the Atthannuta (knowing the purpose) was $\bar{X} = 3.75$, the Parisannuta (knowing the society) was $\bar{X} = 3.67$, the Mattannuta (knowing how to be temperate) was $\bar{X} = 3.61$, the Attannuta (knowing oneself) was $\bar{X} = 3.57$ and the Kalannuta (knowing the proper time) was $\bar{X} = 3.54$.

2. The comparison of the opinion of the people toward the leadership according to the Sappurisa-dhamma of the administrators at Sub-District Administrative Organizations in Banphotphisai District, Nakhon Sawan Province by classifying on the personal factor found that the people having the different age, degree of education, occupation and income had the different opinion toward the leadership according to the Sappurisa-dhamma of the administrators at Sub-District Administrative Organizations in Banphotphisai District, Nakhon Sawan Province at 0.05 and 0.01 of statistical significance. Therefore, the hypothesis is accepted. However, the people having the different gender had no the different opinion toward the leadership according to the Sappurisa-dhamma of the administrators at Sub-District Administrative Organizations in Banphotphisai District, Nakhon Sawan Province. Therefore the hypothesis is denied.

3. The problems, barriers, and suggestions for the leadership according to the Sappurisa-dhamma of the administrators at Sub-District Administrative Organizations in Banphotphisai District, Nakhon Sawan Province were that some

projects did not suit to the need of the people, the ancient remains conservation was difficult because the ancient remains were near the community. Moreover, the administrators had the little time in meeting the people. There were a lot of the national holidays and the little activities. The administration was not transparent. The administrators supported their friends. It made the people unconfident. Moreover, the administration made the problems and exploited the people. The suggestions were that the administrators should provide the budget to help the people rapidly with presenting the project, have the policy in the disaster prevention continuously, and have the public relations for the warning. Moreover, the administrators should survey the happiness of the people and the places having the cultural value in the community, pay attention to the ways for leading to the goals clearly, develop the community, give the collaboration extremely, and allocate the time for meeting the people. The administrators should provide the activities suitable to the community, sacrifice their happiness to the public and have the public relations to make the understanding in the right and duty for the participation of people thoroughly. The administration did not make the problems and exploit the people.

Keywords: Leadership According to Administrators, Sappurisa-dhamma, Sub-District Administrative Organizations

1. บทนำ

ผู้นำเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารงานในองค์การจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการดำเนินงานนั้นปัจจัยสำคัญที่สุดก็คือ ตัวผู้นำเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการนำครอบครัว ชุมชน สังคม หรือประเทศชาติให้ไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองความร่มเย็นเป็นสุข อันเป็นเป้าหมายที่พึงประสงค์ของบุคคลและสังคมทั่วไปเนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม สังคมมนุษย์กับการปกครองเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาพร้อมกัน เพราะธรรมชาติของมนุษย์เป็นที่ยอมรับกันว่าตั้งแต่เกิดมีขึ้นบนโลกมนุษย์ก็ได้แสดงสัญชาตญาณของสัตว์สังคมที่ปรารถนาอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เป็นพวก เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกแก่กันและปรารถนาความสุขทางใจจากการมีวงสมาคมมากกว่า

อยู่ตามลำพังการที่มนุษย์มีสังคมที่ต้องอยู่ร่วมกันนั้นมีความต้องการพื้นฐานมนุษย์ต้องการแสวงหาปัจจัยสี่ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่มที่อยู่อาศัยและยารักษาโรคโดยร่วมมือกัน แสวงหาจึงมีความสะดวกและปลอดภัยจะต้องมีผู้ดูแลคุ้มครองมีผู้แนะนำสั่งสอนและเป็นแบบอย่างให้ดำเนินชีวิต ตลอดจนเมื่ออยู่ร่วมกันในสังคมก็ต้องมีผู้นำหรือผู้ปกครองที่มีความสามารถในการพัฒนาแก้ไขปัญหาและนำไปสู่จุดหมายที่ดี (คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551, หน้า 2)

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าในการบริหารงานขององค์กรนั้นผู้นำ (Leader) เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์กรนั้น ๆ ทั้งนี้เพราะผู้นำมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องทำการวางแผน สั่งการ ดูแลและควบคุมให้บุคลากรขององค์กรสามารถปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จปัญหาที่เป็นที่สนใจของนักวิชาการและบุคคลทั่วไปอยู่ตรงที่ว่าผู้นำจะต้องทำอะไรหรือมีวิธีการอย่างไร จึงทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ตามเกิดความผูกพันกับงานแล้วทุ่มเทความสามารถและพยายามที่จะทำให้งานสำเร็จด้วยความเต็มใจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร

ภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำ (Leadership) นั้นเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารจะให้ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้อื่น ปัจจัยที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งแห่งความสำเร็จของการทำหน้าที่ผู้นำ คือ การเป็นผู้ประกอบด้วยคุณสมบัติที่เหมาะสม มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนความต้องการของคนอื่นซึ่งความต้องการเป็นตัวกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการตัดสินใจ ถ้าเปลี่ยนความต้องการของคนอื่น ได้ก็เปลี่ยนใจของคนนั้นได้ ผู้นำที่ดีจะช่วยให้คนพัฒนาความต้องการของตนเองทั้งในการปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลอื่นให้มีความต้องการที่ถูกต้องดีงามและให้หมูชนมีการประสานความร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพราะการพัฒนาความต้องการเป็นการพัฒนาความสุขของคน เพราะความสุขเกิดจากการตอบสนองความต้องการ ถ้าหากเปลี่ยนความต้องการได้ก็เปลี่ยนวิธีการหาความสุขของเขาได้ด้วยเมื่อทำอะไรตรงกับความต้องการก็ทำให้เขาสนใจและมีความสุขคนก็จะร่วมมือทำอย่างเป็นไปเองโดยประสานกลมกลืนและเต็มใจจะหาทางทำให้สำเร็จพร้อมที่จะทำและทำได้ง่ายแต่ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้นำกระทำการที่ผิดความต้องการของคนทั้งสองฝ่ายก็จะไม่มีความสุขและสิ่งที่ทำก็ยากจะสำเร็จเพราะในองค์กรหนึ่ง ๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรของภาครัฐหรือเอกชนบุคคลสำคัญที่จะทำให้กลไกในระบบการบริหารงานขององค์กรใด ๆ ดำเนินไปสู่จุดหมายที่ดีงามก็คือ “ผู้นำ” ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้นำเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดนโยบายการบริหาร การจัดการรวมถึงการริเริ่มการวางแผนการบริการกำกับการและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายขององค์กรผู้นำจึงเป็นผู้มีอิทธิพลที่สามารถส่งผลกระทบต่อ

ต่อความเป็นไปขององค์กรในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านที่เกี่ยวกับการบริหารและการบุคคลในทุ
องค์กรจึงจำเป็นต้องมีผู้นำ

ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ที่เป็นยุคโลกไร้พรมแดนนี้ในแง่ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี
ต่าง ๆ ย่อมส่งผลให้ศักยภาพในการแข่งขันขององค์กรสูงขึ้นตามลำดับไม่ว่าจะเป็นในระดับประเทศ
ในสถาบันของภาครัฐหรือเอกชนความอยู่รอดขององค์กรดังกล่าวย่อมขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจ
อย่างถูกต้องรอบคอบและทันต่อสถานการณ์ของผู้บริหารซึ่งก็คือผู้นำขององค์กรนั้น ๆ

ในทุกองค์กรจึงจำเป็นต้องมีผู้นำในทุกสังคมซึ่งประกอบด้วยสถาบันต่าง ๆ เช่น
สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาและสถาบันศาสนาย่อมต้องมีผู้นำเพื่อช่วยกำหนดทิศทาง
ช่วยสั่งการช่วยควบคุมระบบและช่วยประสานให้คนทั้งหลายทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่
งามที่ได้วางไว้ร่วมกัน นอกจากนี้ปัญหาเกี่ยวกับผู้นำก็มักเกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันเสมอ ผู้นำ
บริหารงานอย่างไม่มีเอกภาพไม่มีความไว้วางใจซึ่งกันและกันใช้อำนาจโดยมิชอบเพื่อแสวงหาผลประโยชน์
แทนตนและพวกพ้องและยึดหลักประโยชน์นิยมเป็นใหญ่โดยไม่คำนึงถึงความอยู่รอดขององค์กร
หรือคนในสังคมส่วนใหญ่ เมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมทำให้เกิดสภาพการณ์ของสภาวะผู้นำที่ไม่พึงประสงค์
เกิดขึ้นในสังคมกล่าวคือ เป็นปัญหาเกี่ยวกับการขาดซึ่งคุณธรรม จริยธรรม อันเกี่ยวกับบทบาทและ
หน้าที่ของการเป็นผู้นำที่ดี จึงทำให้กลไกของการบริหารงานล้มเหลวซึ่งย่อมมีผลกระทบต่อความ
เสื่อมและความเจริญขององค์กรหรือสังคมนั้น ๆ และบางครั้งอาจส่งผลทำให้เกิดความล่มสลายแห่ง
องค์กรหรือสังคมนั้น ๆ นักบริหารต้องรู้จักความเด่นและความด้อยของตนเองการรู้ความเด่นก็เพื่อ
การทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถของตน ตามปกตินักบริหารมักมองเห็นความผิดพลาดของ
ลูกน้องได้ง่าย แต่มองข้ามความผิดพลาดของตน ดังพุทธพจน์ว่า “ความผิดพลาดของคนอื่นเห็นได้
ง่าย แต่ความผิดพลาดของตนเองนั้นเห็นได้ยาก” เมื่อนักบริหารทำงานผิดพลาดลูกน้อง ไม่กล้าบอก
หรือแนะนำ ดังนั้นนักบริหารต้องหัดมองตนและตั้งเตือนตนเอง สมดังพุทธพจน์ว่า “อดตนโง่หยด
ตาน้ำ จงเตือนตนด้วยตน” เช่น ถ้านักบริหารสั่งการหลาย ๆ ครั้งแต่ลูกน้องไม่เข้าใจนักบริหาร
ก็อย่าตำหนิลูกน้อง ว่าโง่เง่าเพราะบางทีเราเองอาจสั่งการไม่ชัดเจนก็เป็นได้ ดังภาษิตอุทานธรรม
ที่ว่า “ถ้าพูดไปเขาไม่รู้ อย่าว่าเขาว่าโง่เง่ามวงอะเซอะหนักหนาตัวของเราทำไมไม่โกรธว่าพูดจาให้เขา
ไม่เข้าใจ” การที่นักบริหารมองไม่เห็นความผิดพลาดของตนเองนั้นเป็นเรื่องธรรมดาเพราะวันหนึ่ง
ดวงตาของเรามีไว้สำหรับมองด้านนอกมันไม่ได้มองตัวเราเองเวลาคนอื่นทำผิดพลาดเราจะมองเห็น
ทันที แต่เวลาตัวเราทำผิดพลาดเองกลับมองไม่เห็น (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต),
2549, หน้า 48-49)

ดังนั้น เพื่อสำรวจตนเองนักบริหารต้องหัดมองด้านใน คือ เจริญวิปัสสนาเป็นการมองด้านในนั่นเอง วิปัสสนากรรมฐานเน้นเรื่องการเจริญสติพิจารณากาย เวทนา จิตและธรรมหรือความดีความชั่วในใจของเราเอง” พระไตรปิฎกได้กล่าวถึงคุณสมบัติของ “ผู้นำ” ดังมีคาถาพุทธศาสนสุภาษิตแสดงความได้ว่า “เมื่อฝูงโคว่ายข้ามน้ำ ถ้าโคจางูไปคด โคหมดทั้งฝูงนั้นก็ไปคดตามกัน เพราะมีผู้นำไปคด ฉันทไฉนหมู่มนุษย์ก็ฉันทนั้นบุคคลผู้ใดได้รับสมมติให้เป็นใหญ่หากบุคคลผู้นั้นมีความประพฤติไม่เป็นธรรมหมู่ประชาชนนอกนั้นก็จะประพฤติชั่วเสียหายแวันแคว้นทั้งหมดก็เลยากเสียหากผู้ปกครองเป็นผู้ไรธรรม” “เมื่อฝูงโคว่ายข้ามน้ำ ถ้าโคจางูไปตรง โคหมดทั้งฝูงนั้นก็ไปตรงตามกัน เพราะมีผู้นำที่ไปตรง ฉันทไฉนหมู่มนุษย์ ก็ฉันทนั้น บุคคลผู้ใดได้รับสมมติให้เป็นใหญ่หากบุคคลผู้นั้นประพฤติชอบธรรมหมู่ประชาชนนอกนั้นก็จะพลอยดำเนินตามทั้ง แวันแคว้นก็จะอยู่เป็นสุข หากผู้ปกครองตั้งอยู่ในธรรม” พุทธพจน์นี้ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของผู้นำที่มีต่อความอยู่รอดและสวัสดิภาพเพื่อให้การพัฒนารองการและการดำเนินชีวิตของกลุ่มบุคคลในสังคมมีความยั่งยืนและสันติสงบสุขของสังคมและประเทศชาติ โดยผู้นำจะต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีหากผู้นำขาดซึ่งคุณธรรมและจริยธรรมแล้วย่อมทำให้ผู้นั้นขาดความชอบธรรมในการทำหน้าที่ในองค์การนั้นต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากคุณธรรมและจริยธรรมถือเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้นำที่ทำให้ได้รับการยอมรับความเชื่อถือตลอดจนการนับถือจากบุคคลต่าง ๆ ทั้งในองค์การและสังคมทั่ว ๆ ไป

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ก็เป็นหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับคนในชุมชนและทราบสภาพปัญหาของประชาชนและความต้องการของคนในชุมชนเป็นอย่างไร การจะทำให้คนในชุมชนมีความสุขเป็นไปแบบยั่งยืนจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนเอง การกำหนดนโยบายหรือแผนงานต่าง ๆ ที่หน่วยงานรัฐเป็นผู้กำหนดก็ต้องได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนหรือท้องถิ่นเอง ซึ่งจะทำให้การพัฒนาเป็นไปแบบอย่างยั่งยืนและมีความสุขกันทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพราะการพัฒนาท้องถิ่นถ้ารัฐเป็นผู้กำหนดเอง บางครั้งจะมีความเสี่ยงต่อการต่อต้านเหมือนกันถ้าโครงการนั้นไปกระทบกับการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ด้วยเหตุนี้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาชนจะเป็นตัวปัจจัยสำคัญที่จะทำให้นโยบายหรือโครงการนั้น ๆ ประสบความสำเร็จและได้รับความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่ายโดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องเป็นหน่วยหลักในการเป็นเจ้าภาพผู้ประสานงานทำให้เกิดความร่วมมือจากภาคประชาชนและนำไปสู่การทำงานหรือบริหารได้ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำระดับใด ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ อย่างไรเพื่อนำเสนอผลวิจัยนี้เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์และใช้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.3 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

3. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ทั้ง 7 ด้าน ประกอบด้วย ด้านธัมมัญญา อุตถัญญา อุตตัญญา มัตตัญญา กาลัญญา ปริสสัญญา และ บุคคลัญญาหรือบุคคลปโรปถัญญา โดยมีขอบเขตด้านตัวแปร คือ ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา 4. อาชีพ 5. รายได้ ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะ ผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 83,253 คนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

จำนวน 10 รูป/คน ใช้พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 13 ตำบล ใช้ระยะเวลาดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2559 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 รวมเป็นระยะเวลา 10 เดือน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 396 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 10 รูป/คน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

5. สรุปผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 43.40 มีอายุ 31 – 40 ปี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.30 มีอาชีพลูกจ้าง จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 44.90 และมีรายได้ต่ำกว่า 9,000 บาท จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 42.70

ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านบุคคลโปรรปัญญา ($\bar{X} = 3.83$) รองลงมา คือ

ด้านธัมมัญญา ($\bar{X} = 3.77$) ด้านอรรถัญญา ($\bar{X} = 3.75$) ด้านปริสัญญญา ($\bar{X} = 3.67$) ด้านมัตตัญญา ($\bar{X} = 3.61$) ด้านอถัญญา ($\bar{X} = 3.57$) และด้านกาลัญญา ($\bar{X} = 3.54$) ตามลำดับ

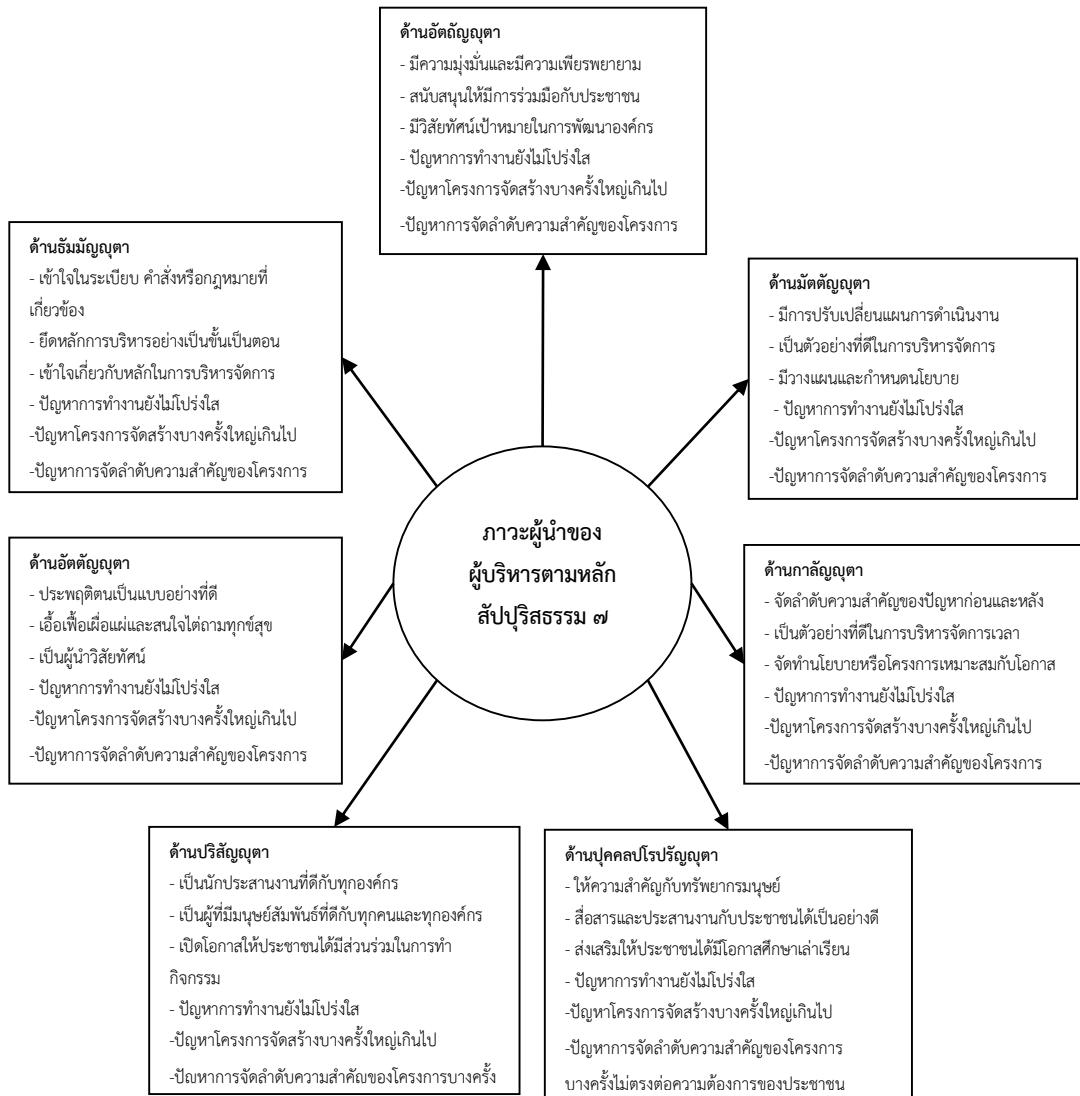
เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ปัญหา อุปสรรค ต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า โครงการบางครั้งไม่ตรงต่อความต้องการของประชาชน การอนุรักษ์โบราณสถานที่ทำได้ยากเนื่องจากเป็นสถานที่อยู่ติดกับชุมชน ผู้บริหารมีเวลาในการพบปะประชาชนน้อย วันหยุดราชการเยอะ กิจกรรมน้อยและการทำงาน ยังไม่โปร่งใส เห็นแก่พวกพ้องทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่น และการทำงานสร้างปัญหาและเบียดเบียนประชาชน

ข้อเสนอแนะต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ผู้บริหารควรจัดหางบประมาณช่วยเหลือเร่งด่วนจากรัฐบาลเพื่อเสนอโครงการช่วยเหลือประชาชน มีนโยบายด้านการป้องกันสาธารณภัยที่ต่อเนื่องและมีการประชาสัมพันธ์เตือนภัยอย่างรวดเร็ว ควรมีการสำรวจความสุขของประชาชนและสถานที่ที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชน ใส่ใจในเรื่องที่เป็นแนวทางมุ่งสู่เป้าหมายอย่างชัดเจนและให้การส่งเสริมพัฒนาชุมชนและให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ ควรแบ่งเวลาพบปะประชาชน จัดกิจกรรมให้พอเหมาะพอควรกับชุมชน เสียสละความสุขส่วนตนเพื่อความสุขส่วนรวม ควรมีการประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจในด้านสิทธิและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ทั่วถึงยิ่ง ๆ ขึ้นไปและทำงานโดยไม่สร้างปัญหาและเบียดเบียนประชาชน

6. สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้สรุปเป็นองค์ความรู้ในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 1 กล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำ คือ การที่ผู้นำใช้อิทธิพลหรืออำนาจหน้าที่ในความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในหมู่คณะ เพื่อความสมหวังตามเป้าหมายหรือจุดประสงค์ร่วมกันที่ทำให้เกิดความรักสามัคคี ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ลักษณะผู้นำที่ดีและมีประสิทธิภาพสูงจะประกอบไปด้วย ความเฉลียวฉลาด มีบุคลิกภาพที่ดี และได้ประยุกต์หลักสัปปริสธรรม 7 ดังนี้ คือ

1. รู้หลักการ คือ เมื่อดำรงตำแหน่งหรือมีฐานะเป็นผู้นำแล้วเขาจะทำงานก็ตามจำเป็น ต้องรู้หลักการในเรื่องนั้น ๆ รู้งานรู้หน้าที่ รู้กฎเกณฑ์กติกาที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารบางประเทศชาติ ก็ต้องรู้หลักรัฐศาสตร์ รู้กติกาของรัฐ คือ กฎหมายต่าง ๆ ตั้งแต่กฎหมายรัฐธรรมนูญลงมาแล้วยืนหยัดอยู่ในหลักการนั้น ๆ เพื่อมิให้ปฏิบัติผิดพลาดและทำให้ผู้ตามมีความมั่นใจในตัวผู้นำ และพร้อมที่จะทำตามความต้องการของผู้นำ

2. รู้จุดหมาย คือ ข้อนี้เป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะถ้าผู้ไม่รู้จุดหมายก็ไม่รู้จะนำคน และกิจการที่รับผิดชอบอยู่ไปทางไหนและนอกจากจะรู้จุดหมายในการบริหารแล้วจุดหมายนั้นจะต้องมีความชัดเจน สามารถปฏิบัติได้ยิ่งกว่านั้นผู้นำยังจะต้องมีความแน่วแน่มั่นคงที่จะไปให้ถึงจุดหมายนั้นด้วยและข้อนี้เป็นคุณสมบัติที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะบทพิสูจน์ผู้นำที่ประสบความสำเร็จก็คือ จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ในงานบรรลุผลสำเร็จผลตามที่ตั้งเป้าหมายไว้เหตุที่กล่าวว่า การรู้จุดหมายเป็นเรื่องสำคัญก็เพราะเมื่อมีจุดหมายชัดเจนแล้ว หากมีอะไรมากระทบกระทั่งในการดำเนินการก็จะไม่หวั่นไหว

3. รู้จักตนคือต้องรู้เสมอว่าตนเองคือใคร มีภาวะเป็นอะไร อยู่ในสถานะใด มีคุณสมบัติ มีความพร้อม ความถนัด มีสติปัญญา ความสามารถอย่างไร มีกำลังแค่ไหน มีจุดอ่อนจุดแข็งอย่างไร ซึ่งจำเป็นต้องสำรวจตนเอง และเตือนตัวเองอยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงตัวเอง ให้มีคุณสมบัติ มีความสามารถยิ่ง ๆ ขึ้นไป ไม่ใช่ว่าเป็นผู้นำแล้วจะเป็นคนสมบูรณ์แบบไม่ต้องพัฒนาตนเองแต่จงจำไว้ว่า ยิ่งเป็นผู้นำก็ยิ่งต้องพัฒนาตนเองตลอดเวลา ให้นำได้ดียิ่งขึ้นไปอีก

4. รู้ประมาณคือ รู้จักพอดี หมายความว่า ต้องรู้จักขอบเขตความพอเหมาะที่จัดทำในเรื่องต่าง ๆ ไม่ใช่เอาแต่ใจตัวเองจะเอาให้ได้ทุกอย่าง แต่ต้องรู้จักว่าในการกระทำนั้น ๆ หรือในเรื่องงานนั้น ๆ มีองค์ประกอบหรือมีปัจจัยอะไรเกี่ยวข้องบ้าง ทำแค่ไหน องค์ประกอบของมันจึงจะพอดีพอเหมาะได้สัดส่วน เพราะถ้าพอดีก็จะพลาด ความพอดีจึงจะทำให้เกิดความสำเร็จที่แท้จริง ฉะนั้นจะต้องรู้จักประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และจัดให้ลงตัวพอเหมาะพอดี

5. รู้กาลคือ รู้จักเวลา เช่น รู้ลำดับ ระยะเวลา จังหวะ ปริมาณความพอเหมาะของเวลา ว่าเรื่องนี้จะลงมือตอนไหน เวลาไหนจะทำอะไรอย่างไรจึงจะเหมาะสมแม้แต่การพูดจาก็ต้องรู้จักกาลเวลา ตลอดจนการรู้จักวางแผนในการใช้เวลา เช่น วางแผนว่าสังคมมีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาอย่างนั้นอย่างนี้ในอนาคตและหากเหตุการณ์ทำนองนั้นเกิดขึ้นก็จะได้วางแผนรับมือกับสถานการณ์นั้น ๆ เป็นต้น

6. รู้ชุมชน คือรู้สังคม ตั้งแต่ในขอบเขตที่กว้างขวาง คือ รู้สังคมในเมือง รู้สังคมของประเทศชาติ ว่าอยู่ในสถานการณ์อย่างไร มีปัญหาอะไร มีความต้องการอย่างไร เพื่อสนองความต้องการได้ถูกต้องหรือแก้ปัญหาได้ตรงจุด

7. รู้บุคคล คือ รู้จักบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะคนที่ร่วมงานเพื่อจะได้ปฏิบัติต่อพวกเขาได้ถูกต้องเหมาะสมและได้ผล สามารถให้บริการหรือให้ความช่วยเหลือได้ตรงตามต้องการทั้งหมดนี้คือ คุณสมบัติ 7 ด้านของผู้นำที่ดีจากหลักธรรมสัปติธรรม โดยเรียงลำดับความสำคัญตั้งแต่ลำดับที่ 1 ลงมาถึงลำดับที่ 7 เป็นคุณสมบัติที่ผู้นำต้องมีเพื่อประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย

สรุปได้ว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มุ่งเน้น ในการส่งเสริมผู้นำที่เป็นคนดี มีจริยธรรม มีคุณธรรมมาปกครองหมู่คณะสังคมและประเทศชาติเพื่อให้เกิดความสงบสุขการพัฒนาหมู่คณะสังคมและประเทศชาติให้มีศักยภาพที่มั่นคงและก้าวหน้าตลอดไปในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หลักสัปติธรรม 7 เถาที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนามีจำนวนมาก ซึ่งล้วนเป็นคุณธรรมสำหรับคนดี ขณะเดียวกันก็เป็นคุณธรรมสำคัญของผู้นำด้วยเช่นกัน จึงกล่าวได้ว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มุ่งเน้นการส่งเสริมผู้นำที่เป็นคนดีมีจริยธรรมมีคุณธรรมมาปกครองสังคมและประเทศชาติ เพื่อให้เกิดความสงบสุข เพื่อพัฒนาศักยภาพของสังคมประเทศชาติไปพร้อมกัน

6. อภิปรายผล

ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปติธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า

1. ด้านธัมมัญญตา ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปติธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$)

ทั้งนี้เพราะผู้บริหารเป็นผู้เข้าใจเกี่ยวกับหลักในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบล ยึดหลักการบริหารจัดการอย่างเป็นขั้นเป็นตอนและเป็นผู้เข้าใจในระเบียบ คำสั่งหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องอีกทั้งยังเข้าใจบทบาทอำนาจและหน้าที่ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อัศนีย์ สุกใจ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำในการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรม 7 : กรณีศึกษานายกเทศมนตรีนครพิบูลย์โลก” ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลนครพิบูลย์โลก อำเภอเมือง จังหวัดพิบูลย์โลกที่มีต่อภาวะผู้นำในการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของนายกเทศมนตรีนครพิบูลย์โลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ธัมมัญญตา อตถัญญตา อัตตัญญตา มัตตัญญตา กาลัญญตา ปริสสัญญตา ปุคคัลลัญญตา (อัศนีย์ สุกใจ, 2555)

2. ด้านอัตถัญญตา ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสนับสนุนให้มีการร่วมมือกับประชาชนเพื่อพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น มีความมุ่งมั่นและความเพียรพยายามที่จะขับเคลื่อนนโยบายไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้และมีวิสัยทัศน์หรือปรัชญา พันธกิจ เป้าหมายในการพัฒนาองค์กรซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูโสภิตสัทธาธรรม จนทโสภโณ (สังวาลย์ ขมวัน)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของพระสังฆาธิการในอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี” ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพระภิกษุ คิดเป็นร้อยละ 82.14 มีอายุในช่วง 41 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 26.53 มีพรรษา ต่ำกว่า 5 พรรษา คิดเป็นร้อยละ 53.06 วุฒิการศึกษาสามัญชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นคิดเป็นร้อยละ 33.16 วุฒิการศึกษาทางนักรธรรม คือ ไม่มีวุฒิการศึกษาทางนักรธรรมคิดเป็นร้อยละ 32.14 และวุฒิการศึกษาบาลี คือไม่มีเปรียญธรรมคิดเป็นร้อยละ 94.9 พระภิกษุ สามเณรที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณรต่อภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในอำเภออินทร์บุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าพระภิกษุ สามเณรมีความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณรต่อภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในอำเภออินทร์บุรี อยู่ในระดับมากทุกด้าน (พระครูโสภิตสัทธาธรรม จนทโสภโณ (สังวาลย์ ขมวัน), 2555)

3. ด้านอัตตัญญตา ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) ทั้งนี้เพราะผู้บริหารเป็นผู้นำและประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน แสดงภาวะผู้นำต่อประชาชนด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และสนใจไต่ถามทุกข์สุขอีกทั้งเป็นผู้ที่สามารถกระจายวิสัยทัศน์ไป

ยังชุมชนต่างๆ ได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระบุญรุ่ง สมบุญโณ (ศรีสงวน) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ 4 : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลใน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์” จากผลการศึกษาพบว่า ผลการวิจัยพบว่า พนักงานในองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ 4 : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลใน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็น ต่อภาวะผู้นำในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในด้าน ทาน ด้านปิยวาจา ด้านอัตถจริยา และ ด้านสมานัตตตา อยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 3.86$, $\bar{X} = 3.78$, $\bar{X} = 3.84$, $\bar{X} = 3.88$ ตามลำดับ) (พระบุญรุ่ง สมบุญโณ (ศรีสงวน), 2554)

4. ด้านมัตตัญญูตา ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) ทั้งนี้เพราะผู้บริหารจะปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานตาม สถานการณ์ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เป็นตัวอย่างที่ดีในการบริหารจัดการโดยยึดหลักทางสายกลาง และยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวในการบริหารงาน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาศุภโชค มณีโชติ (มณีโชติ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของเจ้าอาวาสในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์” ผลการศึกษาพบว่า พระภิกษุมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของเจ้าอาวาสในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า พระภิกษุมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของเจ้าอาวาสในอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ด้านกาลัญญูตาอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด (พระมหาศุภโชค มณีโชติ (มณีโชติ), 2556)

5. ด้านกาลัญญูตา ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาก่อนและหลัง ได้ดี เป็นตัวอย่างที่ดีในการบริหารจัดการเวลาให้เกิดประโยชน์กับชุมชนจัด ทำนโยบายหรือโครงการเหมาะสมกับโอกาสและเวลา ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัย นางอรนุช ขิพิมพ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ในรายด้าน

พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านอัตถ์ญญตา ด้านปริสัณญตา ด้านกาลัณญตา ด้านปุคคลปโรปรัญญตา ด้านมัตตัญญตา ด้านธัมมัญญตา และ ด้านอิตตัญญตา (อรนุช โขพิมพ์, 2556)

6. ด้านปริสัณญตา ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) ทั้งนี้เพราะผู้บริหารเป็นผู้ที่นักประสานงานที่ดีกับทุกองค์กรและทุกภาคส่วน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคนและทุกองค์กรให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของประชาชน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัย **สุรัตน์ กลั่นประเสริฐ** ได้ศึกษาวิจัย เรื่องภาวะผู้นำทางการบริหารโดยการประยุกต์ใช้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 : กรณีศึกษา บริษัททรูคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยพบว่า พนักงานมีความคิดเห็นว่าคุณภาพผู้นำทางการบริหารในการประยุกต์ใช้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 กรณีศึกษา บริษัท ทรูคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านได้แก่ ด้านรู้จักเหตุ ด้านรู้จักผล ด้านรู้จักตน ด้านรู้จักประมาณ ด้านรู้จักกาล ด้านรู้จักชุมชนและด้านรู้จักบุคคล พบว่า พนักงานมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน (สุรัตน์ กลั่นประเสริฐ, 2553)

7. ด้านปุคคลปโรปรัญญตา ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) ทั้งนี้เพราะผู้บริหารให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนเพิ่มเติม และรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูโสภิตสัทธาธรรม จนทโสภโณ (สังวาลย์ ขมวัน)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของพระสังฆาธิการในอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี” ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพระภิกษุ คิดเป็นร้อยละ 82.14 มีอายุในช่วง 41 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 26.53 มีพรรษา ต่ำกว่า 5 พรรษา คิดเป็นร้อยละ 53.06 วุฒิการศึกษาสามัญชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 33.16 วุฒิการศึกษาทางนักระธรรม คือ ไม่มีวุฒิการศึกษาทางนักระธรรมคิดเป็นร้อยละ 32.14 และวุฒิการศึกษาบาลี คือไม่มีเปรียญธรรมคิดเป็นร้อยละ 94.9 พระภิกษุ สามเณร ที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณรต่อภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในอำเภออินทร์บุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าพระภิกษุ สามเณรมีความคิดเห็นของพระภิกษุ สามเณรต่อภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการ

ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในอำเภออินทร์บุรี อยู่ในระดับมากทุกด้าน (พระครูโสภิตสัทธาธรรม จันทโสภณ (สังวาลย์ ขมวัน), 2555)

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรจัดโครงการอบรมพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรมและหลักธรรมอื่นๆให้กับผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือประชาชนผู้สนใจ
2. ควรจัดโครงการอบรม การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการพัฒนาของท้องถิ่น ให้กับผู้นำและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มศักยภาพ ในการบริหารจัดการขององค์กรต่อไป
3. ควรจัดโครงการอบรม ปลุกฝังจิตสำนึกในคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรมให้กับผู้บริหารหรือผู้นำของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนและเยาวชนที่สนใจในเขตพื้นที่

7.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลควรนำหลักสัปปุริสธรรมมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนนโยบายในการบริหารงานต่างๆ ภายในองค์กร เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการภายในองค์กรและประชาชนมากยิ่งขึ้น
2. ผู้นำควรมีปัญหา อุปสรรค ที่ได้จากการศึกษาวิจัยมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการพัฒนามากยิ่งขึ้น
3. ผู้นำควรส่งเสริมการปลุกฝังในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมหรือศีลธรรมให้กับคนในองค์กรและชุมชน ให้เกิดเป็นรูปธรรมและสามารถปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ควบคู่กับการบริหารจัดการ เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ชุมชน

7.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องประสิทธิภาพ ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย
2. ควรศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วม ในการบริหารงานของผู้บริหารมีการจัดการ และแก้ไขปัญหาภายในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย
3. ควรศึกษาแรงจูงใจของ เจ้าหน้าที่และประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบรรพตพิสัย

บรรณานุกรม

- คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2551). **การปกครองคณะสงฆ์ไทย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูโสภิตสัทธาธรรม จนทโสภโณ (สังวาลย์ ชมวัน). (2555). “ภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของพระสังฆาธิการในอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต รัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต). (2549). **พุทธวิธีบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระบุญรุ่ง สมบุญโณ (ศรีสงวน). (2554). “ภาวะผู้นำในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสังคหวัตถุ 4 : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลใน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต รัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุโขชค มณีโชติ มณีโชติ. (2556). “ภาวะผู้นำตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของเจ้าอาวาสในอำเภอดงพญาเย็น จังหวัดนครสวรรค์” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต พระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุรัตน์ กลั่นประเสริฐ. (2553). “ภาวะผู้นำทางการบริหารโดยการประยุกต์ใช้ตามหลักสัปปริสธรรม 7: กรณีศึกษา บริษัททรูคอร์ปอเรชั่น จำกัด มหาชน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อรนุช โชติพิมพ์. (2556). “ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อัศนีย์ สุกิจใจ. (2555). “ภาวะผู้นำในการบริหารงานตามหลักสัปปริสธรรม 7 : กรณีศึกษานายกเทศมนตรีนครพิบูลย์โลก”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต รัฐประศาสนศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.